

Univerzita
Pardubice
Fakulta
filozofická

Katedra filosofie

Posudek vedoucího diplomové práce

Jméno studenta: Bc. Kateřina Dojčáková

Název práce: První principy a úloha Diotimy v Platónově dialogu *Symposion*. Přínos tübingenského paradigmatu při výkladu dialogu

Jméno vedoucího práce: doc. Mgr. Jakub Jínek, Dr. phil.

Jméno oponenta: Mgr. Ondřej Krása, Ph.D.

Práce slečny Kateřiny Dojčákové si klade dva cíle, z nichž každý by vydal na samostatné téma diplomové práce: za prvé představení protologie, tedy nauky o prvních metafyzických principech u Platóna, a za druhé výklad role záhadné, ale ústřední postavy jednoho z nejčtenějších Platónových děl, dialogu *Symposion*; druhá úloha samozřejmě vyžaduje vyložit dialog jako celek, tedy včetně řečí Sókratových (Diotimíných) předřečníků (okrajově se autorka věnuje i dalším souvisejícím Platónovým dílům jako *Prótagoras*, *Gorgias*, *Faidros* či *VII. list*). Hned na úvod je třeba říci, že naznačená tematická šíře není ke škodě a že se autorce podařilo daná témata úspěšně spojit.

Představení protologie se celkem logicky opírá o výkladový model („paradigma“) tübingensko-milánské školy (tuto rozšířenou variantu názvosloví bych pro autorčinu práci považoval za přílehavější vzhledem k tomu, jak významnou roli pro ni hraje výklad „milánského“ G. Realeho). Autorka kompiluje výsledky bádání této školy a podává docela spolehlivý obraz protologie a rovněž jejího zpracování uvedenou školou, a to včetně výkladu pojmu „paradigmatu“ s oporou v díle původce tohoto pojmu (T. Kuhna).

To, že se přiklonila k existujícímu paradigmatu, neznamena, že by autorka při výkladu dialogu pouze opakovala výkladové teze příslušných autorů (v tomto případě hlavně Realeho a Szlezáka). Ačkoli se o ně rámcově opírá, při vlastní parafrázi je schopna postupovat samostatně, a současně jaksí v intencích zvolené školy. Dokonce lze říci, že převzaté teze samostatně domýšlí, např. když sleduje princip bipolarity takřka ve všech přednesených řečech v dialogu; pokud je mi známo, na protologii bylo dosud upozorňováno pouze v souvislosti se Sókratovou (Szlezák) a Aristofanovou (Reale) řečí – zbytek lze tedy považovat za samostatný příspěvek autorky.

Interpretace je pozorná, všímá si podrobností a jemných nuancí, které vykládá co do jejich intencí; autorka dobře pochopila, že k výkladu klasického textu, nejen

filosofického, ale i literárního, nestačí omezit se na výslovně řečené, ale je třeba vidět za textem různé netriviální významy a autorovy záměry. Výklad jednotlivých řečí v dialogu považuji za zdařilý a metodicky dobře zvládnutý, jedna teze logicky navazuje na druhou a odlišuje se významně od méně významného; parafráze je doprovázena interpretací, v případě potřeby podpořenou četbou literatury. Práce s ní je dobrá a poučená, autorka zpracovává větší množství reprezentativních titulů v češtině, angličtině a němčině, ale opírá se o ně pouze tam, kde je to potřebné a přiměřené.

Výklad vrcholí ve třetí kapitole, v níž se syntetizují poznatky z předchozích částí. Autorka zde projevuje schopnost sledovat souběžně několik perspektiv – jednak bezprostřední jednání dialogu, za druhé význam pronesené řeči, za třetí návaznost na řeči předchozí (zvláště zajímavý je výklad souvislosti mezi Diotimou a Aristofanovou řečí, str. 44–45) a za čtvrté systematickou souvislost s mystérií a s protologií. Daří se jí tak ukázat tuto část jako skutečný vrchol dialogu a současně přesvědčivě dovést, jakou roli hraje Diotima v celém dialogu (totiž jakési Sókratovy masky, která mu umožňuje přestoupit na „vyšší rovinu zasvěcení“, aniž by přitom byl donucen opustit všem známou roli elenktika). Současně předvedla velmi přesvědčivě, že pro toto komplexní pochopení role Diotimy je klíčová znalost protologie a Platónových omezení uložených písmu. Nepřijmeme-li totiž to, že má Platón co skrývat, nepochopíme ani význam masky. Autorce se to podařilo a sepsala celkově velmi zdařilou práci, k čemuž jí blahopřeji.

Relativně vysokou úroveň pochopení poněkud snižují argumentační a stylistické nedostatky. Text místy prozrazuje silnou spisovatelskou nejistotu, autorka má někdy obtíže udržet jednotnou myšlenkovou linii a na některých místech upadá do výkladových regresů a repetíci. Někdy nešikovné vyjádření dokonce vzbuzuje pochybnost, zda autorka materii skutečně rozumí (viz body níže). Naštěstí se jí vždy nakonec podaří nějak dospět k správnému závěru, ale čtenáři to přináší zbytečné útrapy. Je nutno dodat, že různé části práce jsou tímto problémem dotčeny nestejnou měrou, nejvýrazněji je patrný v kapitole první, naopak ve třetí kapitole už je situace znatelně lepší – jako by se autorka teprve postupně „rozepsala“. Je škoda, že se – zřejmě pod časovým tlakem – nepodařilo vylepšit i první část práce, aby četba mohla být plynulejší.

Za druhý vážnější nedostatek považuji nedostatečnou práci s řečtinou. Autorka zde hřeší na to, že v češtině hrozí s překlady Františka Novotného mnohem nižší riziko zásadního nepochopení. Přesto by četba v originále nepochybně pomohla – např. při podrobnější analýze Diotiminy řeči, která by mohla vydat ještě další náhledy a souvislosti, jež by mohly podpořit autorčinu tezi. Také by bylo vhodné uvést některé pojmy v originále, aby se lépe ukázala jejich provázanost a příp. také souvislost s jinými dialogy.

Následuje výčet některých drobnějších problémů či podnětů k diskusi:

1. Autorka uvádí, že dialogy slouží „jako vzor pro mluvené slovo“ (str. 12). Jde podle všeho o nedopatření, ve skutečnosti je vztah mezi dialogem a oralitou přesně opačný.

2. Na str. 16 nacházím nešikovné vyjádření, podle něhož se teorie „principů“ ukrývá v Platónových spisech. Toto by si měla autorka ujasnit, protože zde hrozí rozpor s tím, co sama uvádí o Platónových zásadách stran písma.

3. Podobně na str. 18 se nejvyšší principy Platónovy metafyziky nazývají „po vzoru tübingenské školy ‚jedno‘ a ‚neurčitá dvojice““. Jako by autorka nevěděla, že toto je původní názvosloví předané nepřímou tradicí (již Aristotelem).

4. Při výkladu místa 212c a zmínky, že Aristofanés chtěl po skončení Sókratovy řeči něco namítnout na Diotimin výklad, se autorka opírá o Realeho, podle něhož zde Platón nechtěl říci něco nového. To je jistě v pořádku. Sama to však komentuje slovy, že Platón už neměl co dodat (str. 48). Nebylo by přesnější říci, že sice měl co dodat, ale ze systematických důvodů nechtěl?

5. Autorka uvádí, že Platón „sice nepíše o ‚vážnějších věcech‘, ale zato umožňuje svým žákům, aby o nich psali“ (str. 16). Nevím, zda je tato teze promyšlená, na první dojem na mě působí tak, že je spíš plodem formulační neobratnosti. V každém případě je, zdá se, v napětí s obecně formulovanou naukou *Faidra*, podle níž zapisování vážných věcí je v příkrém rozporu s úkolem skutečného filosofa, který tudíž sotva bude něco takového „umožňovat“ svým žákům. Na druhou stranu ovšem můžeme uvážit emfatický singulár první osoby paralelní pasáže *VII. listu* („alespoň já jsem o těchto věcech nikdy nepsal a psát nebudu!“), která jako by naznačovala spíš otevřenou, ryze individuální opci. To by nepochybně dobře odpovídalo faktické situaci u Platónových žáků a otevíralo by to řadu zajímavých úvah o vztahu Platóna a Aristotela a jejich díla.

Souhrnně hodnotím práci jako zdařilou. Její autorka projevila schopnost porozumění nesnadnému antickému textu, nečiní jí obtíže text parafrázovat a rovněž netriviálně vyložit, ať už s pomocí literatury nebo samostatně. Současně zpracovala pomocí sekundární literatury ty části Platónovy metafyziky, které nejsou podrobně probrány v dialozích, a s úspěchem je aplikovala na výklad Diotiminy postavy. Celkovou úroveň práce snižují pouze formulační a argumentační nedostatky. Kvůli nim navrhuji hodnotit práci mezi stupni *výborně* a *velmi dobře*.

I. Formální kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Naplnění celkového záměru: - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké	x		
2. Metodické a systematické zvládnutí práce - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována	x		
3. Úvod a závěr - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska	x		
4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na bakalářskou práci - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran	x		

Slovní ohodnocení

II. Obsahová kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Práce prokazuje porozumění autora v dané problematice.	x		
2. Myšlenková soudržnost a souvislost textu: - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní		x	
3. Práce se opírá o relevantní prameny a literaturu.	X		
4. Práce s literaturou: - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	X		
5. Bakalářská práce je filosofickým textem: - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů	X		

Slovní ohodnocení

III. Jazyková a grafická kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)		x	
2. Práce je psána kultivovaným a odborným jazykem		x	
3. Terminologické zpracování textu - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů		x	
4. Odkazy, citace a poznámkový aparát - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát	x		
5. Citování - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací	x		
6. Grafická kritéria - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	x		

Slovní ohodnocení

IV. Použitá literatura

	ano	zčásti	ne
1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů	x		
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury	x		
3. práce s cizojazyčnou literaturou	x		

Slovní ohodnocení

Další doporučení:

Viz výše.

Pracovní součinnost studenta a školitele v průběhu zpracování práce (vyplní vedoucí práce):

Dobrá.

Celkové hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě: **ano** – ne

Návrh hodnocení: **výborně** – **velmi dobře** – dobře – neprospěl

Náměty k rozpravě:

Viz výše

Jakub Jinek
V Praze 18. 8. 2021